

רבי אליעזר דמילה פרק תשעה עשר שבת קלז.

עין משפט גד מצוה

בא מ"י מ"י פ"ו מהל' פרה
הלכה ב סג עשין
לכז:
ג ב מ"י פ"ב מהל' שגגות
הלכה ח:
ג ד מ"י פ"ב מהל' מילה
הלכה י סג עשין כח
טו"ע י"ד ס"י רסו ספיף
מ":
גב ה מ"י ע"ש הלכה טו
סג ע"ש טו"ע י"ד
ס"י רספ ספיף ב:
ג ד מ"י פ"ב מהל' מילה
הלכה ג סג ע"ש
טו"ע י"ד ס"י רסד
ספיף ה ו:

טומטום שראה לזון ואודם מציתת מקדש וכ"מ משום דליכא קרא
ימירא וי דרריש לה לטומטום דכמיז מוכר ועד נקבה תשלמו ואי
למעוטי אנדרוניגוס גרידא לא ה"ל למיכתב אלף זכר לא היא דאי לא
כתב אלף זכר א"כ ה"א אשה לא מחייב צייתת מקדש מדכתיב

והא סתם ספרא הוא דתמורת כהנים מניא לה וסמס ספרא רבי
יהודה י: לקדש מי חטאת לתת אפר על המים: מכשיז קנטון ופוסל
באשה טעמיה מפרש בסדר יומא בפ"ג: ונאנדרוניגוס. שמע
מינה דרבי יהודה כאשה משוי ליה: כל זכר. ריבויא הוא:

זכר ולא כתיב אדם ושמא י"ל דלית
ליה לרז דר"ח דליכא אמורא נמי
דפליג עליה בצבורות וא"ת ומאי
דלצטריך רב למעוטי אנדרוניגוס והא
איזו ק"ל צפיק הערל ציבמות
(דף פג.) דלנדרוניגוס ספיקא הוא
א ואצטריך קרא למעוטי ספק מיהו
הא לא קשיא דה"א כשראה לזון
ואודם כחמט יתחייב ממ"ז אלף הא
מינה כיון דקצר רב אנדרוניגוס
ספיקא הוא אמאי קאמר רב מוכר
ועד נקבה זכר ודאי נקבה ודלית
ואס הוא זכר מינעט אותו מוכר והא
הוא נקבה מינעט אותו מנקבה ומיהו
י"ל דמשום טומטום נקטיה דפעמים
הוי זכר ופעמים הוי נקבה:

והא סתם ספרא רבי יהודה אמר רב נחמן
בר יצחק אף אנן נמי תנינא א"הכל כשרים
לקדש חוץ מחש"ו רבי יהודה מכשיר בקטן
ופוסל באשה ואנדרוניגוס ש"מ ומאי שנא
מילה משום דכתיב והמול לכם כל זכר:
מתני' מי שהיו לו שני תינוקות אחד למול
אחר השבת ואחד למול בשבת ושכח ומל
את של אחד השבת בשבת חייב אחד למול
בע"ש ואחד למול בשבת ושכח ומל את של
ע"ש בשבת רבי אליעזר מחייב חטאת ורבי
יהושע פומר: **גמ'** רב הונא מתני חייב
רב יהודה מתני פטור רב הונא מתני חייב
דתניא אמר ר"ש בן אלעזר לא נחלקו רבי
אלעזר ור' יהושע על מי שהיו לו ב' תינוקות
אחד למול בשבת ואחד למול אחר השבת
ושכח ומל את של אחד השבת בשבת
שהוא חייב על מה נחלקו על מי שהיו לו
ב' תינוקות א' למול בע"ש וא' למול בשבת
ושכח ומל את של ע"ש בשבת שר' אליעזר
מחייב חטאת ורבי יהושע פומר ושניהם לא
למדוה אלא מעבודת כוכבים ר' אליעזר סבר

א) ועיניו לו: וש"מ,
ב) יומא תמ. בימות עב: נכרין
ג) פרה פ"ה מ"ד, ד) פסקיה
עב. כיימות י"ג: ד) ז"ל
א) לע"ל: ב) פסקיה טב. ע"מ,
ו) ז"ל לע"ל: א) וצמות
לד, ב) ע"מ: ט) צימות
ע"מ, ג) ז"ל: ט) צימות
מו: ע"מ: ט) מחוקפי פרה
ג, ד) ט) פסקיהן פ"ו, ט) דף
מג, ט) לע"ל: א) פ"ט,
ט) נבמדכ טו,

תורה אור השלם

1 זאת ברית אשר תשמרו
ביני וביניכם ובין זרעך
אשר יקח המול לכם כל
זכר:
בראשית י ז

הגהות הב"ח

א) גבי וסמס ספרא ר'
יהודה. ניב י"ב ע"מ מס' ר'
דף מו: ב) תוס' ד"ה הכי
ימירא למעוטי ר' יהודה
לטומטום: א) בא"ה ספיקא
הוא וכו' איצטריך:

גליון הש"ס

מתני' ור' יהושע פומי. ע"י
ממנות דף סד ע"ה מדי'
ואפי' נמכר:

רבינו הגנאל

ומסקינן בה ומאי שנא גבי
מילה. דכתיב המול לכם כל
זכר, כל לרבות. ויש מי
שאמר הילכתא כרבנן
דאמרי ספק ואנדרוניגוס
אין מחליטין עליו את השבת,
ואין הילכתא כר' יהודה.
ומהדוינן בר סהדא דריש
לטעמיה דר' יהודה ש"מ
הילכתא כותיה. ממתני'
מי שהיו לו ב' תינוקות
אחד למול אחר השבת
ואחד למול בשבת, ושכח
ומל את שלאחר השבת
בשבת חייב וכו'. רב הונא
מתני חייב, ורב יהודה מתני
פטור. פ"י רב הונא מתני
חייב דמוקי ליה למתני'
כר"ש, דאמר ריש ל' יהושע
נחלקו ר' אליעזר ור' יהושע
על מי שהיו לו ב' תינוק'
הם משנה ר' מאיר ור' יהודה
גמ דבי ר' חייא פליגי
עליה. ורב הונא דמוקי לה
כר' שמעון כותיה כבדיקין.
והולקת ר' אליעזר ור'
יהושע דברים ברויין הן,
(שנים) ושניהם מע"ז
למדוה דהא איחיקאט כל
התורה כלה לע"ז, ר'
אליעזר סבר כע"ז מה ע"ז
אמרה תורה לא תעבדו ואם
תעבדו ע"ז בשגגה אמר
מקום חייב חטאת, כל מקרה
תורה בשבת המחלל השבת
בשגגה חייב חטאת.
ור' יהושע סבר התם לגבי
ע"ז לא תכרוין לקיים
המצוה, הכא בשבת וכו'
לקיים מצות מילה ליפוך
פטור הוא. והילכתא כר'
יהושע ודכמתני ר' שמעון,
אחד למול ערב שבת ואחד
למול בשבת ושכח ומל את
של שבת בע"ש ואת של
ע"ש בשבת פטור, כי מ"מ
מצוה עשה ואע"פ שמל
בט'. אבל במוין ששכח ומל
את של אחר השבת בשבת
כיון שלא עשה מצוה ב"ה
מלא פילו ר' יהושע סבר
שחייב חטאת וכן הלכה.
וכל היבא דפליגין ר'
אליעזר ור' יהושע הלכה
כר' יהושע חוץ מקומות

רב נסים גאון

אף אנן נמי תנינא הכל
כשרין לקדש חוץ מהרש
שטה וקטן וכו'. זו
המשנה במס' פרה בפרק
ה', ולענין קידוש מי חטאת
תבונה: ב) לומר שבעת
שישאר ציצית המעכבין את
המילה הרי הוא ערל פריין,
ואם הוא כהן אסור לזכר
בתרומה, כמו ששינוי במס'
יבמות (דף טו) הערל וכל
הטמאין לא יאכלו בתרומה.
והזכירו בתלמוד המחלוקת
שהיתה בין ר' אליעזר ובין
ר' עקיבא בתורת כהנים
במה שכתוב (ויקרא כב)
אחדים לא יאכלו מזהב, והר"ן
זמה שכתוב (שם) תושב
כהן ר' אליעזר גמר לערל
בגדיה שיהו ערל מפסח,
ור' עקיבא אמר איש איש
לרבות את הערל. סליק
פרק רבי אליעזר

א) וס' לפדס את המשנה אלו
הן פליגי:

מוסף רש"י

הכל כשרים לקדש. כל
הטוהרים שפירם לקדש מי
חטאת, פילו אשכ, חלל על
וטמא לא יכרי (יבמות עב).
לקדש. לתת מים על האפר
כלי חרס (יומא א). לערל
מים חרס דכתיב חטאת (ש"כ)
השבת ומל של אחד
ב' תינוקות. דע"מ דכתיב
מילה ולא עשה מילה הוא,
דעדין לא גייע זמנא, ומיהו
ר' יהושע לחייב (פסחים עב).
את של ערב שבת בשבת.
קספור שהוא של שבת וזה
אחמול חיה חטאת על
מולה זו חטאת מילה על
מנחת אלהי דהוא את שבת
הדואל ועבד זמנא יתמין
עד למחר (שם). ור' יהושע
פטר. לטעם דכתיב מילה
ועשה מילה פטור, ואע"פ
דחולל שבת דהוא את שבת
מל מקום מלות מילה קיים
ושל כהן שבת בשבת.
הוא של שבת בשבת.
שמתקין לו אחמול של שבת
כע"ש ומלו בע"ש ועדיין
לא נודע טעמו ופטור שזה
הטעם של שבת הוא, ואע"פ
שטריד היה דכתיב מילה
עליה כפי משמעות, וגם עשה
מילה פילו היה חייב משום
דלא ימנה שבת לידמות
אלה, ויפסל ימנה שבת
לדמות אלף של שבת ועשה
דכתיב מילה פטור ואפילו לא
עשה מילה היה בעל ברית פטור
(שם). ב' ימים של ר"ה
נימול ליי"ב. כ"ד, וכל זמן
השמשות של ערב שבת אינו
נימול בשבת דשבת תשיעי
הוא ח' השמשות ספק יום
ספק לילה, ואם יום הוא
מנא שבת יום תשיעי ומילה
שלא בזמנה אינה דוחה לא
שבת ולא יומי, ואם שני
מילה ושלש ימים (יבמות א). הכי
אמרינן מה יום הולדו כו'. עדיף יום הבראתו. והא דכתיב יום הולדו, אל תאמר שזה
יום תשיעי (שם). ציצית. תמיכות שבת, שלא נפרעת המילה סלפסלפ (יבמות ב) א: שלא תקח כל בערלה (שם) עטרה. שורה
בגדיה שפכי בגדי זמנא הוין ומשפט מעלה ומטה (שם) ח.

הזכר והא טומטום ואנדרוניגוס.
מינה לרבי דנפיק אלו
מומין (בכורות דף מג). גבי צכור
מלריך הזכר הזכרים למעוטי טומטום
ואנדרוניגוס משמע הם דמזוכר
למדיה לא הוה ממעט לה והא
ממעטין ליה מהזכר למדיה:
מל

כעבודת כוכבים מה עבודת כוכבים אמר רחמנא לא תעבדו וכו' עביד
מיחייב ה"ג לא שנא ורבי יהושע התם דלאו מצוה הכא מצוה רב יהודה
מתני פטור רחמנא א"ר מאיר בלא נחלקו ר"א ורבי יהושע על מי שהיו לו
ב' תינוקות אחד למול בע"ש ואחד למול בשבת ושכח ומל את של ע"ש
בשבת שהוא פטור על מה נחלקו על מי שהיו לו ב' תינוקות אחד למול
אחר השבת וא' למול בשבת ושכח ומל את של אחד השבת בשבת שר"א
מחייב חטאת ורבי יהושע פומר ושניהם לא למדוה אלא מעבודת כוכבים
ר"א סבר כעבודת כוכבים מה עבודת כוכבים אמר רחמנא לא תעבדו וכו'
עביד מיחייב ה"ג לא שנא ור' יהושע התם לא מריד מצוה הכא מריד מצוה
לתני ר' חייא אומר היה ר"מ לא נחלקו רבי אליעזר ורבי יהושע על מי שהיו
לו ב' תינוקות א' למול בע"ש וא' למול בשבת ושכח ומל את של ע"ש בשבת
שהוא חייב על מה נחלקו על מי שהיו לו ב' תינוקות א' למול אחר השבת
וא' למול בשבת ושכח ומל של אחד השבת בשבת ור'
יהושע פומר השתא רבי יהושע סיפא דלא קא עביד מצוה פומר רישא דקא
עביד מצוה מחייב אמרי דבי ר' ינאי רישא כהן שקדם ומל של שבת בע"ש
דלא ניתנה שבת לידחות סיפא ניתנה שבת לידחות א"ל רב אשי לרב כהנא
רישא נמי ניתנה שבת לידחות לגבי תינוקות דעלמא להאי גברא מיהא לא
איתיהוב: **מתני'** דקמן נימול לשמנה לחשעה ולעשרה ולאחד עשר ולי"ב
לא פחות ולא יותר הא כיצד כדרכו לשמנה גולד לבין השמשות נימול למ'
ב"ה ש"ש של ע"ש נימול לעשרה וי"ט לאחד השבת נימול לאחד עשר ב' ימים של
ר"ה נימול לשנים עשר קמן החולה אין מוהלין אותו עד שיבריא: **גמ'** אמר
שמואל החלצתו חמה נתנין לו כל ז' להברותו איבעיא להו מי בעינן מעת
לעת ת"ש דתני לודא יום הבראתו כיום הולדו מאי לאו מה יום הולדו לא
בעינן מעת לעת אף יום הבראתו לא בעינן מעת לעת לא עדיף יום הבראתו
מיום הולדו דאילו יום הולדו לא בעינן מעת לעת ואילו יום הבראתו בעינן
מעת לעת: **מתני'** אלו הן ציצין המעכבין את המילה בשר החופה את רוב
העטרה ואינו אוכל בתרומה וזה היה בעל ברית פטור מן המילה וזהו
מל

כעבודת כוכבים מה עבודת כוכבים אמר רחמנא לא תעבדו וכו' עביד
מיחייב ה"ג לא שנא ורבי יהושע התם דלאו מצוה הכא מצוה רב יהודה
מתני פטור רחמנא א"ר מאיר בלא נחלקו ר"א ורבי יהושע על מי שהיו לו
ב' תינוקות אחד למול בע"ש ואחד למול בשבת ושכח ומל את של ע"ש
בשבת שהוא פטור על מה נחלקו על מי שהיו לו ב' תינוקות אחד למול
אחר השבת וא' למול בשבת ושכח ומל את של אחד השבת בשבת שר"א
מחייב חטאת ורבי יהושע פומר ושניהם לא למדוה אלא מעבודת כוכבים
ר"א סבר כעבודת כוכבים מה עבודת כוכבים אמר רחמנא לא תעבדו וכו'
עביד מיחייב ה"ג לא שנא ור' יהושע התם לא מריד מצוה הכא מריד מצוה
לתני ר' חייא אומר היה ר"מ לא נחלקו רבי אליעזר ורבי יהושע על מי שהיו
לו ב' תינוקות א' למול בע"ש וא' למול בשבת ושכח ומל את של ע"ש בשבת
שהוא חייב על מה נחלקו על מי שהיו לו ב' תינוקות א' למול אחר השבת
וא' למול בשבת ושכח ומל של אחד השבת בשבת ור'
יהושע פומר השתא רבי יהושע סיפא דלא קא עביד מצוה פומר רישא דקא
עביד מצוה מחייב אמרי דבי ר' ינאי רישא כהן שקדם ומל של שבת בע"ש
דלא ניתנה שבת לידחות סיפא ניתנה שבת לידחות א"ל רב אשי לרב כהנא
רישא נמי ניתנה שבת לידחות לגבי תינוקות דעלמא להאי גברא מיהא לא
איתיהוב: **מתני'** דקמן נימול לשמנה לחשעה ולעשרה ולאחד עשר ולי"ב
לא פחות ולא יותר הא כיצד כדרכו לשמנה גולד לבין השמשות נימול למ'
ב"ה ש"ש של ע"ש נימול לעשרה וי"ט לאחד השבת נימול לאחד עשר ב' ימים של
ר"ה נימול לשנים עשר קמן החולה אין מוהלין אותו עד שיבריא: **גמ'** אמר
שמואל החלצתו חמה נתנין לו כל ז' להברותו איבעיא להו מי בעינן מעת
לעת ת"ש דתני לודא יום הבראתו כיום הולדו מאי לאו מה יום הולדו לא
בעינן מעת לעת אף יום הבראתו לא בעינן מעת לעת לא עדיף יום הבראתו
מיום הולדו דאילו יום הולדו לא בעינן מעת לעת ואילו יום הבראתו בעינן
מעת לעת: **מתני'** אלו הן ציצין המעכבין את המילה בשר החופה את רוב
העטרה ואינו אוכל בתרומה וזה היה בעל ברית פטור מן המילה וזהו
מל

ימים טובים של ר"ה אחד אותו שבת אלו יום עשירי שיהא עשירי לילדו (ש"כ) ח. החלצתו חמה. שיהא מילה ומתפרס
ומתחלה ומתחלה ממנו חמה (יבמות א). יום הבראתו כיום הולדו. ל"ך להמתין שמונה ימים (יבמות א). הכי
אמרינן מה יום הולדו כו'. עדיף יום הבראתו. והא דכתיב יום הולדו, אל תאמר שזה
יום תשיעי (שם). ציצית. תמיכות שבת, שלא נפרעת המילה סלפסלפ (יבמות ב) א: שלא תקח כל בערלה (שם) עטרה. שורה
בגדיה שפכי בגדי זמנא הוין ומשפט מעלה ומטה (שם) ח.

הולדו דקמי למיכתב ליה ז' מיהו עדיף יום הבראתו כיום הולדו. והא דכתיב יום הולדו, אל תאמר שזה
יום תשיעי (שם). ציצית. תמיכות שבת, שלא נפרעת המילה סלפסלפ (יבמות ב) א: שלא תקח כל בערלה (שם) עטרה. שורה
בגדיה שפכי בגדי זמנא הוין ומשפט מעלה ומטה (שם) ח.

א) נראה לעין דקמס פה כמה מינות וכו' על מי שהיו לו שני תינוקות אחד למול בשבת ואחד למול אחר השבת ומל של אחד השבת
בשבת שהוא חייב וכו' ורב יהודה מתני פטור דתניא אמר ר"מ וכו' ומיהו לאוקמי ממני כ"מ משום דקיי"ל דקמס משנה ר"מ וכו'.